

Ontwikkelingssamenwerking

Berichten uit Burundi

Hallo, ik ben Wim de Louw en sinds begin 2010 werkzaam voor EIRENE Internationaal in het Grote Merengebied. Bij EIRENE verstaan we daaronder de regio met de landen Burundi, Rwanda en het Oosten van de Democratische Republiek Congo. Soms wordt er ook nog Oeganda onder gerekend, waar EIRENE met een vrijwilligersprogramma actief is, maar ter onderscheid van het programma met professionele vakkrachten, waar ik de coördinator van ben, wordt dat niet in het Grote Merenprogramma meegenomen.

Wie ben ik ?

Eerst maar eens een kleine voorstelling van mijzelf dus. Zoals gezegd, Wim de Louw, 52 jaar, ik kom uit Boxmeer en heb in Nederland aan de Landbouwniversiteit in Wageningen gestudeerd. Ik ben getrouwd met Nadia Sez'Omurhima Tabaro (kon het niet laten zo'n mooie Afrikaanse naam). We hebben samen twee kinderen, Peter van 14 en Ivan van 9 jaar, (ik voeg een foto bij van mijn familie) die mijn vrouw al had toen ik haar ontmoette, en we doen ons best onze liefde ook nog te bezegelen met een kind. Ondertussen ben ik alweer bijna twintig jaar in Afrika werkzaam en vooral in twee gebieden; de Sahel, in Burkina Faso, Mali en Niger (waar ik de vorige correspondent van de EIRENE Nieuwsbrief, Jeroen Roovers, volgens mij wel eens ben tegen gekomen) en nu dus het Grote Merengebied, waar ik in alle drie de landen heb gewerkt.

Mijn werkgevers waren achtereenvolgens het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Burkina Faso en Mali, de Stichting Nederlandse Vrijwilligers (SNV), de laatste tijd helaas vooral negatief in het nieuws door het salarisniveau van de directeur, in Rwanda en Niger, daarna Cordaid in DR Congo en vervolgens Caritas België en nu dus EIRENE in Burundi. Misschien dat er zich mensen nu afvragen wat zo'n oude rot in het vak nu bij EIRENE doet, aangezien het salarisniveau er toch nogal wat lager is dan bij die andere organisaties. Dat klopt en ik maak ook wel eens het grapje dat ik een boek zou kunnen schrijven getiteld: "De man die steeds minder ging verdienen", maar daar liggen zowel inhoudelijke als praktische redenen aan ten grondslag.

Familie Wim de Louw

Allereerst maar eens de inhoudelijke. Het land waar we wonen en dat onderdeel uitmaakt van het Grote Merenprogramma van EIRENE, Burundi, was ook waar mijn vorige werkgever Caritas België actief was, maar dan alleen in voedselzekerheidsprojecten. Hoewel die voedselzekerheid zeker ook deel uitmaakt van de voorwaarden om tot een vreedzame situatie in een land te komen, kreeg ik toch vaak het gevoel iets te missen in die aanpak als zij te eenzijdig is. Een meer holistische aanpak, waarbij ook aandacht wordt besteed aan vredesopbouw, vreedzame conflictbemiddeling en -oplossing, relaties tussen verschillende bevolkingsgroepen, etc., vond en vind ik nodig om tot duurzame vrede én ontwikkeling te komen. De meer praktische reden was dat mijn beide kinderen hier al drie jaar op de Franse school in Bujumbura zaten en het zo niet nodig was te verhuizen, waarbij ze weer een hele nieuwe vriendenkring zouden moeten opbouwen.

Waar wonen en werken we?

We wonen dus in Bujumbura, de hoofdstad van Burundi, een stad van officieel ongeveer een half miljoen inwoners en met alle kenmerken van een Afrikaanse stad; een grote groei in de laatste jaren (men denkt dat het echte inwonersaantal dicht bij de 750.000 ligt), en een infrastructuur die deze

Inhoudsopgave

Ontwikkelingssamenwerking

- AFRIKA Berichten uit Burundi p. 1,2
- Dank aan de donateurs p. 3

EIRENE Nederland

- Van de Voorzitter p. 3,4

EIRENE Internationaal

- Reflectie op de dienst in Noord-Ierland p. 4

Vrijwilligerswerk buitenland

- Terug in Ouagadougou p. 5

Burgervredeswerk

- NewSpeak p. 5,6
- León moet door zonder Utrecht p. 6,7,8

- AGENDA p. 8

groeit maar amper bij kan houden, met als gevolg veel verkeersopstoppingen, milieuvervuiling en geregeld valt de stroom en/of de watervoorziening uit. De kosten van levensonderhoud zijn hier soms om van te schrikken (8 euro voor een flacon shampoo of 4 euro voor een blikje erwten), maar dat heb je al snel in zogeheten “landlocked countries”, landen zonder directe toegang tot de zee.

Daar staat dan weer tegenover dat Bujumbura aan het Tanganyikameer ligt. Daardoor blijft de luchtvervuiling nog binnen de perken, want er staat regelmatig een frisse bries vanuit het meer, die ook de temperatuur binnen redelijk aangename grenzen houdt; minima van rond de 15° en maxima rond de 30°C. Verder biedt het meer een breed scala aan recreatiemogelijkheden, maar zwemmen is niet aan te raden vanwege de aanwezigheid van krokodillen en nijlpaarden. Die laatste zijn dan wel weer een toeristische trekpleister, vooral als ze uit het water komen om aan de oevers te grazen.

Over toerisme gesproken, ons werkgebied heeft daarin een enorm potentieel. Je hebt er de parken in Rwanda en DR Congo met berggorilla's, en parken in Rwanda en net over de zuidgrens met Tanzania hebben chimpansees (het park in Tanzania is het Gombepark waar de bekende onderzoekster Jane Goodall haar onderzoek naar chimpansees heeft gedaan). Verder heb je er twee prachtige meren, het Tanganyika- en het Kivumeer, met indrukwekkende vergezichten. Een vorm van verantwoord ecotoerisme zou hier dan ook een uitgelezen kans bieden om tot een duurzame ontwikkeling bij te dragen, als de toestand wat stabielere wordt. Overigens heeft het gebied meer economische voordelen: de gronden zijn er erg vruchtbaar en door de grote hoogteverschillen, van 700 tot 2000 meter boven de zeespiegel, heb je er meerdere klimaatzones die het verbouwen van zo'n beetje alle producten mogelijk maken. De landbouwkundigen, waaronder ik ook, zeggen dat er in dit gebied geen honger hoeft voor te komen en als het al gebeurt, is het een distributieprobleem en geen productieprobleem. Die hoogteverschillen maken het ook mogelijk waterkrachtcentrales te gebruiken voor stroomopwekking en of dat alles nog niet genoeg is barst het, vooral in Oost-Congo, van de delfstoffen, waarop ik later nog terug zal komen. Er wordt door veel mensen wel gezegd dat God zoveel problemen in dit gebied heeft laten ontstaan om te verbergen dat het paradijs op aarde allang bestaat.

Waarom en hoe werken we hier?

Helaas heeft bijna iedereen weleens over Rwanda horen praten vanwege de daar gebeurde genocide in 1994, waarbij ongeveer een miljoen slachtoffers vielen, voornamelijk Tutsi's en enkele gematigde Hutu's. Wat minder mensen weten is dat die genocide slechts een uitbarsting was van gevoelens die al langer speelden en die sinds de koloniale tijd gebruikt werden door de toenmalige machtshebbers om aan de macht te blijven. Zo werden de Tutsi's in Rwanda van “nobekele krijgers met een duidelijk aangeboren recht te heersen over de lokale Hutu's, de boerenbevolking” tot “wrede uitbuiters van de arme Hutu-boeren” toen ze eisen

begonnen te stellen aan de Belgische kolonisator en over onafhankelijkheid begonnen te praten. Het gevolg was een “sociale revolutie” die de Tutsi's verdreef uit alle hogere posities waarna die werden ingenomen door Hutu's, daarbij vielen naar schatting 100.000 doden. Toen die Hutu-regering begin negentiger jaren onder druk kwam te staan door een invasie van een rebellenleger onder leiding van Paul Kagame, de huidige president van Rwanda, was dat aanleiding tot een heksenjacht op Tutsi's wat uiteindelijk culmineerde in de al genoemde genocide.

In Burundi is juist weer het omgekeerde gebeurd, omdat daar de Tutsi's al die tijd na de kolonisatie aan de macht bleven en ongerust over de ontwikkelingen in buurland Rwanda juist alle oppositie van Hutu's met geweld de kop in drukten. Iedere, al dan niet vermeende, staatsgreep werd aangegrepen om de Hutu-intelligentsia uit te schakelen, waarbij 1972 met naar schatting 300.000 doden een triest hoogtepunt vormt. Toen in 1993, na de eerste echte verkiezingen, de Hutu Melchior Ndadaye tot president werd gekozen, werd hij na drie maanden alweer vermoord wat leidde tot een bloedige burgeroorlog met 500.000 slachtoffers tot gevolg.

Gedurende al die jaren bleef de DR Congo, toen nog Zaïre genaamd, redelijk gevrijwaard van etnisch geweld. Hoewel de toenmalige president Mobutu ook wel etnische tegenstellingen gebruikte om politieke tegenstanders uit te schakelen, leidde dat zelden tot grootschalige moordpartijen. Toen hij echter de uitvoerders van de genocide ongehinderd toegang tot Zaïre gaf na de val van hun regering en hun toestond vanaf Zaïrees grondgebied aanvallen op Rwanda uit te voeren, besloot de Rwandese regering om daar, via een invasie, een einde aan te maken. Met gebruikmaking van een oude vijand van Mobutu, Laurent Désiré Kabila, werd dat afgeschilderd als een binnenlandse opstand, maar het doel was duidelijk, de voormalige genocideplegers te verjagen en daar waar mogelijk te doden.

Helaas werden daar methoden bij gebruikt die iedereen sinds de genocide van 1994 “geleerd had”, verkrachtingen, moordpartijen op vrouwen en kinderen, verminkingen, etc., en daarbij werd ook de lokale Zaïrese/Congolese bevolking niet ontzien. Het Zaïrese leger, ook al niet vies van dit soort praktijken, bleek toen het erop aan kwam slechts een lege huls en sloeg op grote schaal op de vlucht, onderweg plunderend wat ze nog plunderen kon. Als reactie richtte de bevolking in veel dorpen zelfbeschermingsgroepen op, de zogenaamde Mai-Mai, die in hun acties ook weer diezelfde methoden gebruikte die hierboven al beschreven zijn. Allerlei kleinere etnische problemen leidden toen plotseling tot haat, nijd en doodslag tussen dorpen, bevolkingsgroepen en zelfs families.

In Rwanda is sinds 1995 Paul Kagame aan de macht en het land is, zeker in economisch opzicht, een voorbeeld voor veel andere landen. Dat gaat echter wel gepaard met een hardhandige onderdrukking van alle oppositiegeluiden. In Burundi is na de verkiezingen van 2005 ook de rust teruggekeerd en de huidige president is in 2010 herkozen, na verkiezingen waar wel een luchtje aan zat maar niet in de mate dat de

uitslag echt anders zou zijn geweest. En in, nu weer, DR Congo is Kabila's zoon in 2006 gekozen als president en is officieel het land niet meer in oorlog.

Echter, deze optimistische situatieschets vanaf de buitenkant, verbergt een veel hardere werkelijkheid. In Burundi heeft de oppositie de laatste verkiezingen geboycot en de interne spanningen lopen weer op. Er worden geregeld aangespoelde lijken gevonden in het Tanganyikameer; het merendeel daarvan blijkt tot de leden van de oppositiepartijen behoren. In Rwanda worden dissidenten zwaar onderdrukt en vaak op beschuldiging van het ontkennen van de genocide gevangen gezet. In de DR Congo tenslotte zijn nog veel gewapende groepen actief, vaak rondom de mijnen om via de delfstoffen geld te kunnen verdienen voor wapenaankopen. Wapens die hier nog vrij circuleren - voor 15 dollar koop je een Kalashnikov op de lokale markt. Verder is tussen de drie landen en hun bevolkingen een groot wantrouwen gegroeid naar aanleiding van hun betrokkenheid bij de rente-oorlogen in het gebied.

Het programma van EIRENE is actief in Bujumbura en omgeving, in de steden Uvira en Bukavu in de DR Congo en ondersteunt een radio in Rwanda. In totaal zitten er 6 ontwikkelingswerkers in het team, inclusief ik als coördinator. Ik wil de volgende keer meer ingaan op de directe werkzaamheden in het veld, maar wil graag ook eventuele vragen beantwoorden die deze eerste bijdrage mogelijkwijs oplevert.

Met vriendelijke groeten uit Burundi,
Wim de Louw

Dank aan de donateurs

Het eerste jaar van EIRENE's hulp aan de rechtswinkel van CENIDH-Estelí in Nicaragua zit erop. We kunnen terugblikken op een goed verlopen jaar. Met de financiën van EIRENE heeft het kantoor in Estelí nieuwe apparatuur gekocht, waaronder enkele computers, een server en een laptop. Met deze nieuwe hulpmiddelen zullen de medewerkers efficiënter kunnen werken en daardoor meer tijd kunnen besteden aan het echt belangrijke werk: het helpen van burgers met problemen op het gebied van mensenrechten.

Behalve voor apparatuur, was het geld van EIRENE ook bedoeld voor het uitbreiden van het aantal workshops en cursussen voor de promotores, de vrijwilligers die het eerste aanspreekpunt vormen voor burgers met problemen. Ons beoogde doel is ruimschoots gehaald, want ten opzichte van 2009 zijn er in het afgelopen jaar maar liefst 54,8% meer activiteiten georganiseerd!

Bij dezen willen we alle leden en donateurs die een bijdrage hebben geleverd voor het project in Estelí even in het zonnetje zetten. Zonder uw hulp waren deze resultaten niet mogelijk geweest. Hartelijk bedankt voor uw gulle gaven. We gaan ons best doen om van 2011 een nog succesvoller jaar te maken. Samen moet dat mogelijk zijn!

Namens de stuurgroep Estelí,

Liseth Meijer
Redacteur EIRENE Nederland

EIRENE Nederland

VAN DE VOORZITTER

Dat was een lange winter, maar de dagen lengen en het zonnetje laat zich alweer geregeld zien. De nieuwe nieuwsbrief ligt voor u en daarin leest u weer allerlei wetenswaardigheden.

Ondertussen houden we ook allemaal de adem in welke kant het met de Arabische wereld opgaat. Het is een goede ontwikkeling dat het volk zijn stem kan laten horen en dat dictators het veld ruimen. Spannend is het natuurlijk hoe het proces zich in al die landen voltrekt en wat ervoor in de plaats komt. Ik hoop persoonlijk op een leven vol van gerechtigheid met een fatsoenlijke toekomst voor de mensen daar. En dat het proces dat daar dan toe leidt zo vreedig en rustig mogelijk tot stand mag komen.

Per 1 januari hebben wij weer een aantal nieuwe leden welkom mogen heten en voor een deel ben ik daar zelf debet aan. Bij wijze van kerstgeschenk heb ik mijn zoons allemaal lid gemaakt van onze mooie vereniging en de contributie voor hen betaald voor 2011. Ik hoop zo op een verjonging en vernieuwing in het ledenbestand en dat dit maar mag bekijken. Misschien is dit voor u ook een idee. Een telefoontje, briefje of e-mail naar het kantoor is voldoende om dit te regelen. Het zou fantastisch zijn om een hoop (jonge) nieuwe leden te mogen begroeten.

Een thema zoals dit op het moment speelt is het internationale karakter van EIRENE. Het grootste deel is Duits, zoals u weet, en dan is het nog wel eens moeilijk om internationaal te denken. Er is gelukkig een jaar geleden een commissie gevormd, die adviezen moet verstrekken over hoe het internationale karakter gewaarborgd kan worden en namens de Nederlandse gemeenschap heb ik daar zitting in. We praten over internationaliteit en strategische richting in een snel veranderende wereld en hopen op die manier dat EIRENE een optimale bijdrage

aan de maatschappij kan blijven geven. Ook de rol van het internationale bureau komt aan de orde. En hoe wij dat met elkaar dan op een goede manier kunnen dragen en delen. Een boeiend proces.

Vanuit Estelí ontvingen wij een lijvig jaarverslag. Door onze bijdrage wordt het werk daar stevig ondersteund en je ziet in het verslag dat allerlei activiteiten, variërend van aanklachten tegen verkeerd handelen door de overheid en politie tot aan voorlichting over geweldreductie, met sprongen en grote percentages toenemen. En daar doen we het toch voor. In het verslag lees ik een passage over Nederland:

Dankzij de steun van EIRENE Holanda kregen we een donatie van een aantal computers en kantooormateriaal en hierdoor waren we in staat de werkomstandigheden te verbeteren en een betere dienstverlening te geven aan de gebruikers die bij CENIDH om hulp komen vragen bij de verdediging van hun rechten.

We konden rekenen op de begeleiding door de vertegenwoordiger van EIRENE HOLANDA tijdens de voorlichtingsbijeenkomsten en we spraken over sterke en zwakke punten in het team van het kantoor, die ons werden genoemd met de bedoeling het team beter te laten functioneren.

Ik wens u veel leesplezier en een goed voorjaar.

Met vriendelijke groet,

Paul den Hartog
Voorzitter EIRENE Nederland

EIRENE Internationaal

Reflectie op de dienst in Noord-Ierland

Net als mijn voorgangers in hun diensttijd had ook ik half november een tussentijdse reflectieweek (Duits: “Zwischenseminar”) van EIRENE Internationaal in Castlerock in Noord-Ierland. Vooraf had ik mij al een paar weken op deze cursus verheugd, omdat ik dan al mijn medevrijwilligers die nu in Ierland en Noord-Ierland ingezet zijn kon weerzien.

De bedoeling van de tussentijdse reflectieweek is het uitrusten van je werk, het bespreken van problemen die tijdens je dienst opgedoken zijn en natuurlijk het vertellen van verhalen uit je project. Dat is ook redelijk gebeurd. Iedere vrijwilliger deed een projectvoorstel, wat heel interessant was, want zo konden we horen wat de anderen op hun werk doen. De vrijwilligers bij wie de dienst tot nu toe niet zo leuk was (b.v. wegens heimwee) hebben we geprobeerd weer opnieuw te motiveren. Samen met de begeleiders Johannes Albig (een ex-EIRENE-vrijwilliger die ook een dienst in Noord-Ierland gedaan heeft) en Michael Rodiger-Leupolz (van de EIRENE zusterorganisatie Erzdiözese Freiburg) hebben we oplossingen gezocht hoe het voor hen verder kan gaan.

Daarnaast hadden we natuurlijk ook nog genoeg tijd om van het heerlijke landschap te genieten, te wandelen (een paar vrijwilligers zelf zwommen in de ijskoude zee) en ons met de geschiedenis van Noord-Ierland bezig te houden. Hiervoor zijn we een dag in Derry geweest en hebben een rondleiding over “Bloody Sunday” gehad. Het is toch verschrikkelijk om van ooggetuigen te horen wat er nog maar korte tijd geleden zo vlak voor onze deur gebeurd is en dat de conflicten nog steeds niet opgelost zijn. Ook aan de Ierse cultuur hebben we aandacht besteed: met een pubavond en een lekker burger.

Na deze cursus heb ik zelf nog twee dagen een EIRENE-vrijwilligershuis in Belfast bezocht en hun projecten bekeken. Hier kon ik alles zien wat zij mij hadden verteld. Het was ook heel interessant om de Peace Wall en de impact van religie op conflict een keer in realiteit te zien.

Na deze cursus was ik volop gemotiveerd om bij mijn project weer aan de slag te kunnen gaan en ik heb gemerkt hoe goed EIRENE zich om zijn vrijwilligers bekommert.

Nu vind ik het leuk om weer in Nederland te zijn maar ik verheug mij ook al op de afrondende evaluatiebijeenkomst waar ik de andere vrijwilligers weer zal zien.

Christoph Gäbisch
kantoorvrijwilliger

Vrijwilligerswerk buitenland

Terug in Ouagadougou

In de zomer van 2010 ben ik voor drie weken teruggekeerd naar de wijk 'Pagla-Yiri' (huis van de vrouwen) in Ouagadougou, Burkina Faso. Hier was ik van maart 2008 tot en met maart 2009 door EIRENE naar uitgezonden om vrijwilligerswerk te verrichten bij de organisatie ICCV-Nazemce (Initiative Communautaire Changer la Vie). Het was een weerzien met oude bekenden.

Op 1 september 2009 werd Ouagadougou met andere delen van Burkina Faso getroffen door een grote watersnoodramp. Ik heb toen nog een extra nieuwsbrief verstuurd naar de mensen die mij hadden gesponsord voor mijn vrijwilligerswerk. Ik heb het geld dat hiermee werd ingezameld, verstuurd naar ICCV. Simon Nacoulma, de coördinator van ICCV, heeft mij meegenomen door de wijk en laten zien op welke manier dit geld besteed is in de wijk. Samen met andere donaties is het gebruikt om 6 woningen te bouwen voor de mensen die het meest getroffen waren door de ramp. Omdat ik gedurende mijn vrijwilligersperiode zelf in de wijk heb gewoond, kende ik de bewoners van drie van de huizen die zijn gebouwd. Het is plezierig om te zien dat het geld goed is besteed.

Ook heeft Simon mij meegenomen naar het terrein waar de nieuwe school komt die wordt gebouwd voor de kinderen van de wijk. Het bouwen van een school kost veel geld, dus de bouw van de school gaat stapsgewijs. Er stond inmiddels een muur om het terrein. Het is fijn om te zien dat er stappen in de goede richting worden gezet.

Voor mezelf was het plezierig om weer even in de wijk te zijn waar ik een jaar gewoond heb. Tijdens mijn verblijf was er de 'colonie des vacances', een soort vakantiecamp voor de kinderen van de wijk. Hierbij kunnen de kinderen deelnemen aan tal van culturele activiteiten. Tijdens het 'camp du feu', een soort bonte avond, presenteerden de kinderen zich met dans, muziek en toneelstukjes. Dit gaf mij wel een gevoel van thuiskomen. Fijn om weer even terug te zijn!

Jacob Koorn

Papis, de djembéleraar treedt op met zijn muzikale vrienden

Burgervredeswerk

NewSpeak

Van George Orwell's "1984" kennen we allemaal de frase "Big Brother is watching you"; een allesoverheersende macht die zich als een grote broer voordeed en iedereen met camera's en informatiesystemen in de gaten hield. Een werkelijkheid die zich met name sinds de aanslagen van 11 september 2001 steeds meer is gaan voordoen en die we massaal hebben toegestaan omdat een veiligheidsmanie bezit van ons heeft genomen. Big Brother zelf was al eerder van een dreiging tot vermaak verworden: hij keek niet naar ons, maar wij keken massaal naar Big Brother.

Minder bekend dan Big Brother is het verschijnsel "NewSpeak" dat Orwell eveneens in "1984" lanceerde. Naast alle informatie die Big Brother over ons verzamelde, verspreidde hij ook een heleboel informatie die de bevolking in een bepaalde waan

moest houden. Voor deze propaganda-doeleinden werd ook de taal aangepast. In de nieuwe taal "NewSpeak" waren alle woorden die beroering zouden kunnen geven vervangen door hun positieve tegendelen. Zo werd ook "oorlog" gelijkgesteld aan "vrede".

Die NewSpeak is al veel eerder realiteit geworden. Al vóór 1984 werden Westerse militairen op 'vredesmissie' uitgezonden waarbij de NAVO zich al graag presenteerde als 's werelds grootste 'vredesbeweging'. Sluipenderwijs zijn ook begrippen als 'vredeswerk', 'vredeshandhaving', 'vredesafdwinging' en zelfs 'vredesopbouw' gangbaar geworden in het militaire jargon. Ze worden uitgevoerd door 'vredestroepen' die ten strijde trekken tegen oppositionele groepen en daarbij 'vredesoperaties' uitvoeren waarbij ongetwijfeld doden vallen, maar die krijgen dan een 'vredesmedaille' uitgereikt.

Van lieverlee begonnen vredesorganisaties die ook vredeswerk in den vreemde deden, zoals de internationale vredesbrigades (Peace Brigades International), de Christian Peacemaker Teams, Nonviolent Peaceforce en onze eigen internationale oecumenische vredesdienst maar het woord 'civiel' (of 'burger') te gebruiken om hun vredeswerk van het militaire 'vredeswerk' te onderscheiden. Zo zag halverwege de jaren 90 de stichting Burger Vredes Teams Nederland het licht, kort na het Duitse Forum Ziviler Friedensdienst en het European Network Civilian Peace Services.

Maar ook deze samenstelling blijkt niet veilig voor het steeds verder oprukkende NewSpeak. Toen in 1999 afspraken gemaakt werden voor de geleidelijke vorming van een Europese legermacht, werd door een aantal neutrale landen bepleit dat naast die militaire samenwerking ook een civiele samenwerking tot stand moest komen. Die civiele samenwerking zou dan vooral uit politie en justitie moeten bestaan: in de tussenliggende praktijk heeft de Europese Unie vooral militaire politiemissies (marechaussee, gendarmerie) naar verschillende conflictgebieden uitgezonden: meer dan militaire missies, dat laatste kon immers ook via de NAVO.

Tot dusverre werden die missies in Nederland vooral aangeduid met de term "politiemissies". Maar toen door de massale oppositie tegen de politietrainingsmissie naar Afghanistan het militaire karakter van deze missie als belangrijk kritiekpunt naar voren werd gebracht, haastten GroenLinks-parlementariërs te zeggen dat het hier toch echt om een "civiele vredesmissie" ging.

En zo zijn we in ons toch al stroef verlopende pleidooi voor burgervredeswerk weer een woord kwijtgeraakt aan het in Nederland steeds verder oprukkende NewSpeak.

Jan Schaake
Bestuurslid EIRENE Nederland

León moet door zonder Utrecht

Gemeenten verbijsterd over stopzetten subsidie stedenbanden

- Het stopzetten van de overheidssubsidie is een grote klap voor gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking.
- Onbegrijpelijk, vinden betrokkenen het besluit van de Tweede Kamer. "Belangrijker dan geld zijn onze adviezen."

Aan de vooravond van het Kerstreces zette de Tweede Kamer onverwacht een streep door de rijkssubsidie voor gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking, het LOGO South programma. Het gaat om het luttele bedrag van 5,5 miljoen euro per jaar, maar bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), die het geld beheert, kwam de tik hard aan. De VNG had namelijk al een toezegging in de vorm van een conceptsubsidiebeschikking voor een jaar op zak, want het ministerie van Buitenlandse Zaken is vol lof over het programma. Maar door afwezigheid van vier Tweede-Kamerleden kreeg het amendement van Klaas Dijkhoff (VVD) en Ewout Irrgang (SP) om 5,5 miljoen euro van LOGO South naar aidsbestrijding over te hevelen een onverwachte Kamermeerderheid. Bij VNG International heeft de teleurstelling al snel plaatsgemaakt voor strijdbaarheid, zegt directeur Peter Knip. "Ik ga ervan uit dat staatssecretaris Knapen

van Buitenlandse Zaken probeert de doelstelling van LOGO South toch te realiseren." Knapen zit in een lastig parket. Hij kan de uitspraak van de Kamer niet naast zich neerleggen. Maar dat levert hem automatisch het verwijt op van onbehoorlijk bestuur: de eerdere toezegging heeft verwachtingen gewekt bij VNG, de vijftig deelnemende gemeenten en waterschappen en hun partners in zeventien ontwikkelingslanden.

LOGO South richt zich op capaciteitsversterking, het vergroten van de vaardigheden en kennis van het lokale bestuur in ontwikkelingslanden. Goed lokaal bestuur is een voorwaarde voor armoedebestrijding, is de gedachte hierachter. Nederlandse ambtenaren werken samen met collega's overzee, omdat dit veel effectiever en goedkoper is dan het inhuren van dure en commerciële consultants. De collegiale samenwerking richt zich op kerntaken van lokale overheden, zoals het opzetten van een bevolkingsregister, een kadaster, de afvalinzameling- en verwerking, de drinkwatervoorziening of de riolering. Evaluaties van de universiteiten van Utrecht en Amsterdam zijn positief over het programma.

Stedenband

De gemeente Utrecht onderhoudt al bijna een kwart eeuw een stedenband met de Nicaraguaanse universiteitsstad León. Een van de paradepaardjes is de nieuwe wijk León-Zuidoost. Twaalf jaar geleden had León een groot tekort aan betaalbare woningen. De bevolking groeide hard, de economie stagneerde

en de woningbouw kwam niet van de grond. Arme stadsbewoners 'kraakten' land, waarop zij provisorisch huizen bouwden. Er was behoefte aan een structurele oplossing in de vorm van planmatige stedelijke ontwikkeling. Dat werd León-Zuidoost. Het stadsbestuur koopt grond aan, ontwikkelt een stratenplan, zorgt voor openbare voorzieningen als riolering, elektriciteit en water, en verkoopt de niet te dure kavels aan bewoners. Die bouwen daarop vervolgens hun eigen woningen. Met de opbrengsten van de grondverkoop koopt León nieuwe grond aan. Inmiddels zijn er 3500 kavels gerealiseerd en tweeduizend woningen gebouwd voor twaalfduizend mensen. "Het moet een wijk worden waar je plezierig en veilig kunt wonen en werken", zegt Etienne de Jager, coördinator van de LOGO South-activiteiten van Utrecht.

León heeft Utrecht gevraagd om mee te denken over het vergroten van de leefbaarheid en veiligheid in de wijk. Op basis van initiatieven van wijkbewoners heeft de stad parkjes opgeknapt en verlichting aangelegd. De Verenigde Naties hebben het project uitgeroepen tot voorbeeldprogramma. Het woningbezit blijkt een motor van economische ontwikkeling, want een woning kan voor een bank onderpand zijn bij het verstrekken van een lening. Daardoor zijn de bewoners in staat investeringen te doen in een handeltje of bedrijfje.

Geen speeltje

Hoofddocent Paul van Lindert van de Universiteit Utrecht was de leider van het team van externe wetenschappers dat het LOGO South programma evalueerde en ook de stedenband Utrecht-León volgt hij al jaren. "Heel efficiënt", vindt hij. "Het blijkt dat je met weinig middelen veel kunt doen. Het lukt de gemeente om grotere fondsen bij de stedenbandactiviteiten te betrekken. In die zin heeft de stedenband een belangrijk vliegwieleffect." In steeds meer ontwikkelingslanden delegeert de overheid kerntaken naar gemeenten. Ambtenaren moeten leren hoe ze een ingewikkelde administratie voeren, burgers bij beslissingen betrekken en kunnen toezien op de uitvoering van bijvoorbeeld de aanleg van wegen of waterputten. "Nederlandse gemeenten kunnen aan dat leerproces bijdragen. Zij zijn daarvoor bij uitstek geschikt."

De stedenband met León is geen speeltje van het stadsbestuur van Utrecht. Integendeel, zegt GroenLinks-wethouder Frits Lintmeijer. "De stedenband functioneert zo goed omdat hij niet van bovenaf is opgelegd, maar uit de samenleving komt." De stedenband voorziet volgens hem in een behoefte: de bevolking van Utrecht heeft een mondiale belangstelling en kan op die manier bijdragen aan het realiseren van de millenniumdoelen, de VN-afspraken om armoede en honger wereldwijd terug te dringen. "Dat is voor het college een reden de stedenband te continueren." In 2010 bedroeg het Utrechtse budget voor de stedenband 290.000 euro.

Katalysator

De gemeentelijke hulp werkt vaak als een katalysator voor andere initiatieven. In Utrecht zijn daar al van voorbeelden van. Het Milieucentrum Utrecht heeft zich ontfermd over het piepjonge Klimaatbos in León, dat met Utrechtse steun is aangeplant. Het bos van 400 hectare is een alternatieve inkomstenbron voor circa tachtig uitgerangeerde pinda- en katoenboeren, en staat op gedegradeerd land. Dankzij de stedenband werken ook het Universitair Medisch Centrum Utrecht, de Hogeschool Utrecht en de universiteit van León samen. Geneeskundestudenten kunnen co-schappen lopen in León, omgekeerd kunnen Nicaraguanen hier studeren. "León is een interessante stad in een relatief veilige omgeving", zegt Maarten van Leeuwen, de motor achter deze uitwisseling en radioloog bij het UMC Utrecht. "Door te werken in een heel andere cultuur, met veel minder technologische hulpmiddelen, doen de studenten een wezenlijke ervaring op. Die is verrijkend voor hun latere werk in de gezondheidszorg in Nederland."

Beurs

Een opmerkelijke partner in de stedenband is Jaarbeurs Utrecht. Die assisteert ondernemers in León bij het opzetten van een beurspark. Adjunct-directeur Rob van der Heijden: "Aanvankelijk wist men in León niet waar men het over had. Er was niks: geen geld, geen idee, geen ruimte, geen expertise." De initiatiefnemers wilden een beurs om de lokale economie te ondersteunen. Van der Heijden drukte ze op het hart er een nationaal project van te maken. "Het beeld moet ontstaan dat León *the place to be* is als er iets grootschaligs te organiseren valt." Op Van der Heijdens advies heeft León snel grond gereserveerd voor de beurs. "Dan begint de beurs status te krijgen en willen andere bedrijven in de buurt zitten." Straks gaat de schop de grond in, eind dit jaar is de opening. Jaarbeurs Utrecht en de gemeente Utrecht hebben samen 125.000 euro gedoneerd. Door subsidie van het Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland-Nicaragua en Hivos is nu 267.000 euro beschikbaar.

Van der Heijden: "Belangrijker dan geld zijn onze adviezen, van heel praktisch – de plek van de hoofdingang, het aantal parkeerplaatsen, de elektriciteitsvoorziening – tot advies over aandelenemissie en organisatievormen."

Wederkerigheid

Utrecht is een van de vele gemeenten die staatssecretaris Knapen een bezorgde bief hebben geschreven over het stopzetten van de LOGO South-subsidie. Wethouder Lintmeijer roemt in zijn brief de meerwaarde van het programma: "De expertise van VNG International, en het delen van kennis met andere gemeenten levert een kwaliteitsverbetering en een grotere impact op." Ook heeft Nicaragua sinds kort een Volkshuisvestingswet, waarin de ervaringen van León zijn verwerkt.

LOGO South werkt dus, stellen betrokkenen. Toch heeft universitair hoofddocent Van Lindert

Vanuit een principe van actieve geweldloosheid ondersteunt EIRENE op het noordelijk en zuidelijk halfrond initiatieven, die zich voor geweldloze conflictoplossing en een duurzame en rechtvaardige ontwikkeling inzetten.

EIRENE Nederland is onderdeel van EIRENE Internationaal.

Postbanknr. 185 66 60
t.n.v. EIRENE Nederland
te Deventer

(giften zijn aftrekbaar van de belasting)

Postadres:

Postbus 1528, 3500 BM Utrecht

Telefoon: (030) 271 43 76

Email: info@eirene-nederland.org

Web: www.eirene-nederland.org

Internationale Oecumenische
Vredesdienst

- EIRENE-nieuws verschijnt 4x per jaar.
- Redactie: Christoph Gäbisch en Liseth Meijer.
- Lay-out: César N. Mercedes Manchego

ANTWOORDFORMULIER

- Ik steun het werk van EIRENE!
Noteer me als lid
(minimaal 15 euro per jaar)
- Ik ken meer mensen die interesse hebben in EIRENE! **Stuur me** **extra nieuwsbrieven** toe om aan hen door te geven.
- Ik heb interesse in een vrijwillige vredesdienst in het buitenland. Houdt me op de hoogte van ontwikkelingen.
- Ik wil een EIRENE-avond organiseren in mijn gemeente. Neem contact met me op.

naam + adresgegevens:

e-mailadres

een puntje van kritiek: het ontbreken van echte wederkerigheid. “De Utrechtse ambtenaren die ik heb gesproken, geven hoog op over de samenwerking. Ze zeggen er veel aan te hebben voor hun persoonlijke vorming. Vaak is een verblijf in Nicaragua een *eyeopener*: ze zien dat hun Nicaraguanse collega’s met weinig middelen toch resultaten boeken. En ze zijn enthousiast over de grote mondigheid en betrokkenheid van de burgers bij lokale ontwikkelingsinitiatieven. Geweldig. Maar wat me verbaast, is dat het zo weinig beklijft in het gemeentelijke apparaat. De direct betrokkenen zijn enthousiast, en er is een groot draagvlak voor de stedenband. Maar wederkerigheid op institutioneel niveau valt niet aan te tonen.” Moet dat dan? “Wel als je uitgaat van een partnerschap. Maar de stedenbanden vormen ook een belangrijke bijdrage aan het wereldburgerschap van de Nederlandse bevolking. In die zin is er wel sprake van wederkerigheid.” Wethouder Lintmeijer: “De stedenband met León vergroot het oplossend vermogen hier. Twee jaar geleden is een grote Utrechtse delegatie op bezoek geweest: mensen van woningcorporaties, de Jaarbeurs, de universiteit, raadsleden, ambtenaren, de wethouder. Dat was niet alleen goed voor de *teambuilding*, dat kun je ook doen op de Veluwe. Ter plekke hebben ze ingewikkelde problemen moeten oplossen. Dat scherpt de eigen denkkracht en leidt tot een leerproces om zelf oplossingen te verzinnen. Vervolgens kijk je met andere ogen naar de problemen hier.”

Dit artikel is overgenomen uit het tijdschrift IS (nr. 1, februari 2011).

Agenda

Pinksterconferentie 2011

De jaarlijkse Pinksterconferentie van EIRENE Internationaal vindt dit jaar plaats in Hannover van 11 t/m 13 juni 2011.

U kunt zich aanmelden voor deze conferentie bij het kantoor van EIRENE Internationaal (rutsch@eirene.org of 0049 2631 83 79 0) in Neuwied, Duitsland.

Algemene Ledenvergadering 2011

De Algemene Ledenvergadering van EIRENE Nederland vindt plaats op zaterdag 2 juli 2011. Nadere informatie en de uitnodiging ontvangt u, zoals ieder jaar, per post.

Ook dit jaar zijn we te gast in de Doopsgezinde Kerk te Utrecht.